



Od ideje do realizacije
Vodič za MSP

Dobijanje kredita

Finansijska podrška sektoru MSP u Crnoj Gori

- Poslovni vodič -



U Crnoj Gori finansijsku podršku je moguće dobiti kroz:

- I. Banke;
- II. Lizing kuće;
- III. Državni fond;
- IV. Lokalnu upravu;
- V. Drugi mogući načini podrške.

Kreditna podrška se uglavnom dijeli na:

- ✘ Kredite;
- ✘ Kreditne garancije.

Navedene oblike kreditne podrške moguće je ostvariti kroz:

- ≡ 11 banaka;
- ≡ 6 lizing kuća;
- ≡ 5 mikro finansijskih institucija;
- ≡ Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore AD;

I. Finansijska podrška sektoru MSP preko banaka

Bankarski sektor u Crnoj Gori čini 11 banaka:

1. Crnogorska komercijalna banka A. D. Podgorica (www.ckb.me);
2. Hipotekarna banka A. D. Podgorica (www.hipotekarnabanka.com);
3. Podgorička banka Societe Generale Group A. D. Podgorica (www.pgbanka.com);
4. Invest banka Montenegro A. D. Podgorica (www.invest-banka.com);
5. Prva banka Crne Gore A. D. Podgorica (www.prvabankacg.com);
6. Erste banka A. D. Podgorica (www.erstebank.me);
7. Atlas banka A. D. Podgorica (www.atlasmontbanka.com);
8. NLB Montenegrobanka A. D. Podgorica (www.montenegrobanka.com);
9. Komercijalna banka A. D. Budva (www.kombankbd.com);
10. Hypo Aple Adria Bank A. D. Podgorica (www.hypo-alpe-adria.co.me);
11. First Financial Bank A. D. Podgorica (www.ffbank.org).

Sve navedena banke daju podršku sektoru MSP kroz neki od sledećih načina:

Kreditna podrška je dostupna je kroz:

- Kratkoročne kredite;
- Dugoročne kredite.

Zavisno od banke, odobravaju se sledeće kreditne garancije:

- Tenderska garancija;
- Činidbena garancija;
- Avansna garancija;
- Carinska garancija;
- Garancija za plaćanja;
- Garancija za zadržani novac ili retencionna garancija i dr.

Uslovi i potrebna dokumentacija za dobijanje kredita su predstavljeno na primjeru Crnogorske komercijalne banke A.D. Podgorica.

Crnogorska komercijalna banka A. D. Podgorica

Sva navedene banke daju određenu vrstu kreditne podrške koja obuhvata:

- ✗ Kratkoročne kredite;
- ✗ Dugoročne kredite;
- ✗ Specifične oblike kreditiranja;
- ✗ Kreditne garancije.

Za dobijanje kreditne podrške neophodno je da klijent:

- ✗ Ima otvoren račun kod banke kod koje traži kredit;
- ✗ Mora dostaviti:
 - Sve neophodne finansijske informacije vezane za poslovanje;
 - Biznis plan (ako banka zahtijeva);
 - Kolateral.

Aplikacija se uzima u razmatranje kada se dostavi **Zahtjev za odobrenje** kredita i sledeća dokumentacija:

- Rješenje o registraciji;
- Rješenje o razvrstavanju djelatnosti;
- Karton deponovanih potpisa;
- OPD1 obrazac (ovjereni potpisi lica ovlašćenih za zastupanje);
- Komplet obrazac godišnjih računa za prethodne tri godine:
 - Bilans stanja,
 - Bilans uspjeha,
 - Bilans novčanih tokova,
 - Iskaz na promjenama na kapitalu,
 - Poreska prijava poreza na dobit,
 - Zaključni list,
 - Obračun amortizacije za poreske svrhe.
- Kompletan obrazac navedenih finansijskih izvještaja za tekuću godinu.

U zahtjevu je potrebno navesti:

- Osnovne informacije o poslovanju preduzeća;
- Planove za budući period;
- Opisati prodajno i nabavno tržište;
- Navesti iznos kredita za koji se aplicira;
- Rok za koji se sredstva traže;
- Namjena traženih sredstava;
- Opisati kolateral koji je preduzeće spremno da ponudi kao sredstvo obezbjeđenja.

Zahtjev mora biti potpisan od strane ovlašćenog lica preduzeća i pečatiran.

II. Finansijska podrška sektoru MSP preko lizing kuća

U Crnoj Gori posluje šest lizing kuća:

1. Hypo Alpe Adria Leasing;
2. S-Leasing;
3. Erste Leasing;
4. NLB Leasing;
5. Porsche Leasing;
6. Prva banka Leasing.

Navedene lizing kuće nude neki od dvije vrste lizinga:

- Operativni lizing;
- Finansijski lizing.

Ponude lizing kuća se odnose se na:

- Lizing vozila;
- Lizing opreme;
- Lizing nekretnina.

Za dobijanje navedenih vrsta lizinga neophodno je učešće od 15% do 25%, sa rokom otplate do 15 godina, zavisnosti od lizing kuće i konkretnog lizing posla.

Lizing vozila vrši se po sledećim uslovima:

- Minimalno učešće 25%;
- Rok finansiranja do 6 godina.

Lizing opreme vrši se po sledećim uslovima:

- Minimalno učešće 25%;
- Rok finansiranja do 6 godina;

Lizing nekretnina vrši se po sledećim uslovima:

- Minimalno učešće 30%;
- Rok finansiranja do 15 godina;

Cijena lizinga se određuje prema finansijskoj sposobnosti klijenta.

Potrebna dokumentacija za sve navedene oblike lizinga obuhvata:

- Zahtjev za lizing;
- Ponuda dobavljača (profaktura);
- Rešenje o registraciji preduzeća kod Privrednog suda (ako je prvi put registrovano – ovjera ne starija od 15 dana);
- Rešenje o evidentiranju za PIB i PDV;
- Obavještenje o razvrstavanju djelatnosti kod Zavoda za statistiku;
- OP obrazac (obrazac ovjerenih potpisa lica ovlašćenih za zastupanje);
- Karton deponovanih potpisa kod svih poslovnih banaka;
- Kopija lične karte direktora preduzeća i vlasnika ukoliko to nije ista osoba;

- Kopija zakonom potpisanih finansijskih izvještaja za prethodne tri godine (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o finansijskim tokovima novca, revizorski izvještaj za srednja i velika preduzeća);
- Zaključni list ili bruto bilans za tekuću i prethodnu godinu;
- Potvrda iz računovodstva o prometu na računu preko poslovne banke (banaka) za tekuću i prethodnu godinu – analitička kartica;
- Potvrda o izmirenju obaveza po osnovu poreza, doprinosa, ne starija od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva za finansiranje;
- Analitika kupaca i dobavljača za tekuću i prethodnu godinu;
- Statut.

III. Finansijska podrška sektoru MSP preko mikrokreditnih institucija

U Crnoj Gori posluje pet mikrokreditnih institucija:

1. Agroinvest D. O. O. Podgorica;
2. Alter Modus D. O. O. Podgorica
3. Ozmont D. O. O. Podgorica;
4. Montenegro Investment Credit D. O. O. Podgorica;
5. Klikloan D. O. O. Podgorica.

Sve navedene mikrokreditne institucije podržavaju sektor MSP kroz mini kredite koji iznose od 10.000 EUR do 30.000 EUR, po kamatnim stopama od 1,2% do 1,5% na mjesečnom nivou. Preduzeća koja prvi put apliciraju za mikro kredit mogu dobiti najviše 10.000 EUR.

Tražena sredstva se obezbjeđuju na neki od sledećih načina:

- Mjenica ili mjenično ovlašćenje;
- Ovlašćenje za naplatu;
- Hipoteka (u koliko to procijeni kreditni odbor).

Potrebna dokumentacija za dobijanje mikrokredite podrške obuhvata sledeća dokumenta:

- Popunjeni zahtjev za kredit;
- Rešenje o registraciji kod Privrednog suda;
- Finansijski izvještaji o poslovanju u poslednje dvije godine;
- Kopija kartona deponovanih potpisa;
- Kopija lične karte ovlašćenog lica.

IV. Investiciono-razvojni fond Crne Gore A. D.

Investiciono-razvojni fond Crne Gore A. D. (IRF) je nastao kao pravni naslednik Fonda za razvoj Crne Gore A. D.

Konkursom za finansiranje privatnog biznisa iz sredstava IRF-a, podrška sektoru MSP moguća je kroz kratkoročne i dugoročne kredite i kroz garancije za uredno vraćanje kredita. Kreditnu podršku moguće je ostvariti na dva načina:

- I. U saradnji sa poslovnim bankama;
- II. Direktnim kreditiranjem.

IRF saraduje sa svim bankama u Crnoj Gori. U saradnji sa bankama, podrška sektoru MSP moguća je po sledećim uslovima:

- Finansiranje najviše 50% investicinih ulaganja.
- Od ukupne vrijednosti investicije, IRF finansira do 70%, a odabrana banka do 30%, uz obavezu da odabrana banka garantuje povraćaj i sopstvenih sredstava i sredstava IRF.
- Korisnici moraju biti privredna društva registrovana u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Crne Gore.
- Od ukupnog iznosa traženih sredstava, 80% istih mora biti iskorišćeno za ulaganja u osnovna sredstva, dok 20% može biti iskorišćeno i za obrtna.

Uslovi pod kojima se odobravaju dugoročna sredstva obuhvataju:

- Kreditna sredstva – do 400.000 EUR;
- Efektivna kamatna stopa (na sredstva IRF) – do 6%. Banka ima mogućnost da na svoja sredstva računa efektivnu kamatu po tržišnim uslovima;
- Rok otplate – do 6 godina;
- Grejs period – do 1 godine.

Uslovi pod kojima se odobravaju kratkoročna sredstva obuhvataju:

- Kreditna sredstva – do 300.000 EUR;
- Rok otplate – do 1 godine.

Direktno dugoročno finansiranje moguće je prema sledećim uslovima:

- U ukupnoj investiciji IRF može da participira najviše 50%;
- Od ukupnog iznosa traženih sredstava, 80% istih mora biti iskorišćeno za ulaganja u osnovna sredstva, dok 20% može biti iskorišćeno i za obrtna.

Uslovi pod kojima se odobravaju dugoročna sredstva obuhvataju:

- Kreditna sredstva – do 300.000 EUR;
- Efektivna kamatna stopa – do 6% na godišnjem nivou.
- Rok otplate – do 6 godina;
- Grejs period – do 1 godine.

Istom kreditnom linijom predviđena su određena ograničenja:

- Start up preduzeća – najviše 50.000 EUR kreditnih sredstava;
- Preduzetnici – najviše 30.000 EUR kreditnih sredstava;
- Poljoprivredni proizvođači – najviše 20.000 EUR kreditnih sredstava.

Ukoliko preduzeće koristi stimulans po osnovu novog broja radnika, dužno je na kraju godine dostaviti dokaze o broju novih radnih mjesta, a IRF vrši refundaciju razlike u kamati za prethodnu godinu.

Potrebna dokumentacija za ovaj način kreditiranja obuhvata sledeća dokumenta:

- Zahtjev za kredit;
- Izjavu o ne korišćenju državne pomoći;
- Saglasnost za provjeru kreditne zaduženosti;
- Rješenje o upisu u sudski registar;
- Rješenje o razvrstavanju – Zavod za statistiku Crne Gore (Monstat);
- Karton deponovanih potpisa;
- Predlog ponuđenih instrumenata obezbjeđenja;
- Bilansi stanja, uspjeha i novčanih tokova za poslednje tri godine (uključujući i tekuću);
- Izvještaj o izvršenoj reviziji (kod preduzeća kod kojih je to zakonom predviđeno);
- Investicioni elaborat u skladu sa metodologijom IRF ili banke (ako se kreditna aplikacija odnosi na dio programa „preko banke“);
- OPD1 obrazac za poslednji mjesec ovjeren kod Poreske uprave Crne Gore;
- Profakture za tražena sredstva.

Stručna služba IRF ima pravo da zahtijeva dodatnu dokumentaciju.